

Memorie van zoodaanige munten, maaten, en gewigten, als hier ter stede in gebruik en in cours zyn, inhoudende derzelve waarde, qualiteit en quantiteit, vergeleeken met de Nederlandsche.

<https://hdl.handle.net/1874/301382>

L. N. 8

Memories

van

Müntten, Maaten

en

Gewigten.

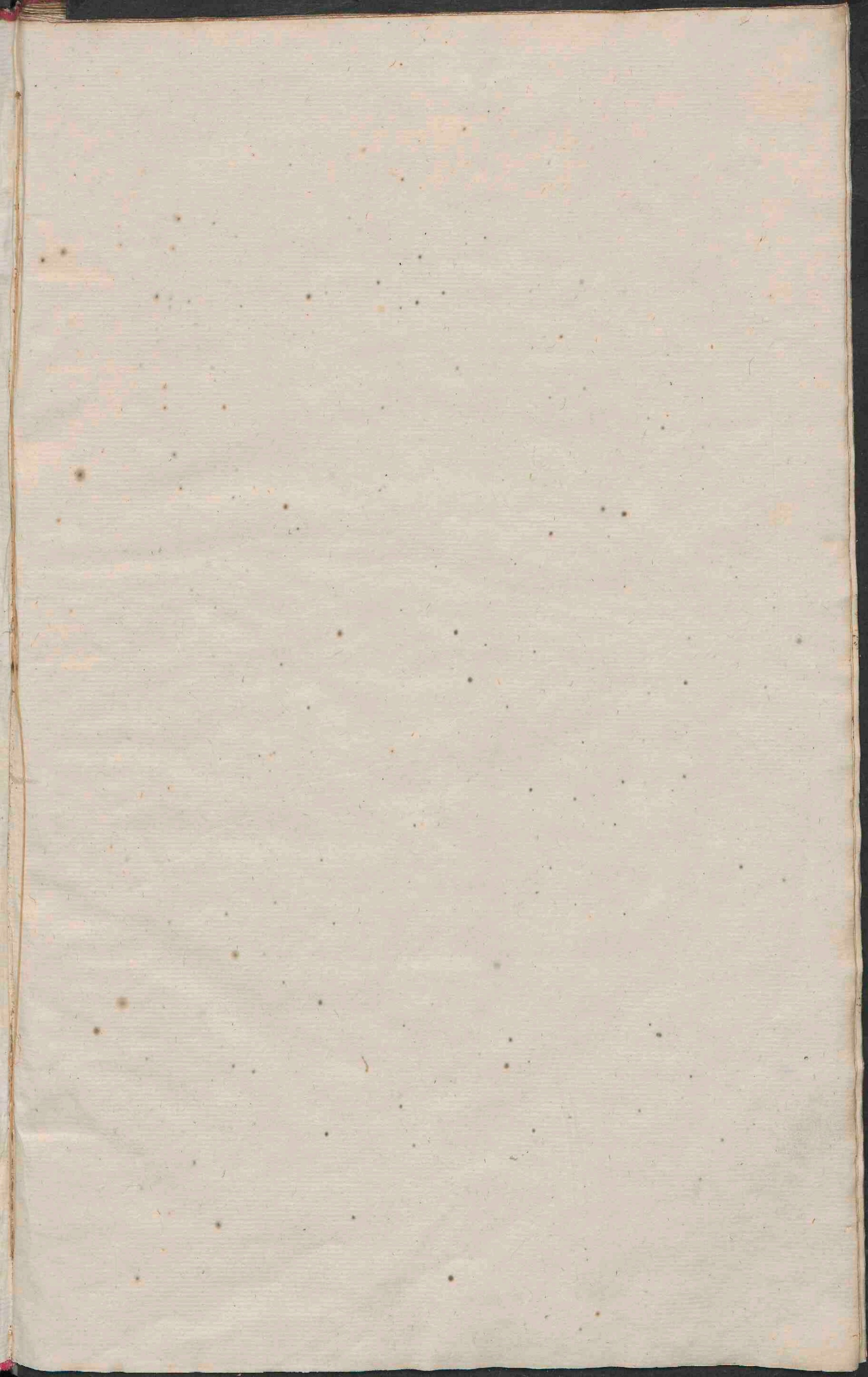
in Indien

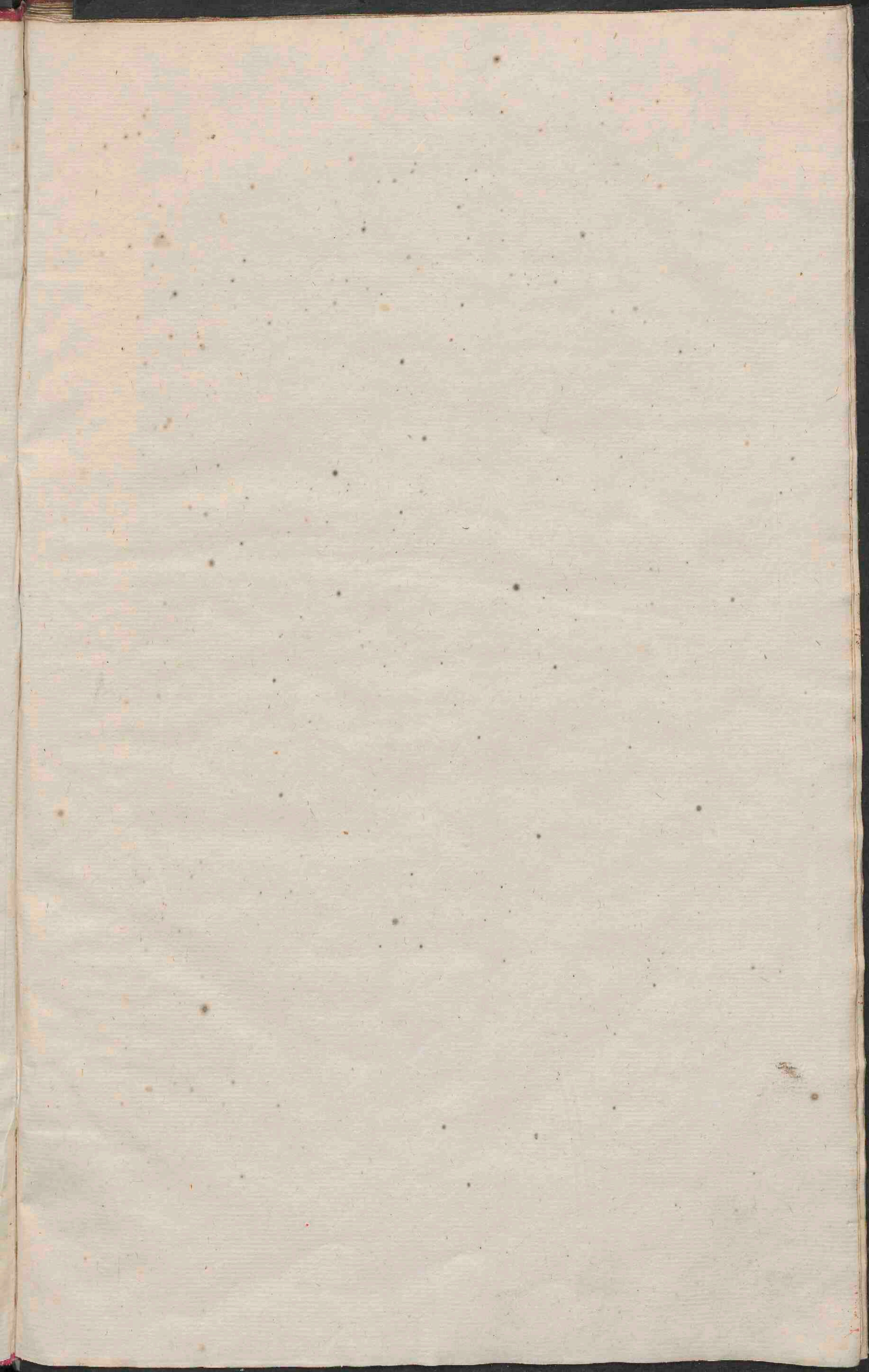
Statistica et Oecon. polit.

Folio n°. 21.

Marin.

Fol. 21

Aan Zyne Hoog-Edelheid, den Hoog-
Edelen Groot-Agtbaaren Heer

PETRUS ALBERTUS VAN DER PARRA,

Gouverneur Generaal,

benevens

De Wel-Edele Heeren Raaden van Ne-
derlands Indië.

Hoog-Edele Groot-Agtbaare Wydgebiedende Heeren!

Ingevolge Uwer Hoog-Edelheden veel g'eerde ordre, vervat by
Extract uit de generale Resolutien des Kasteels Batavia, ge-
nomen in RAADE van INDIË op den 16^{den} Augustus jongstlee-
den, waarby Hoog-dezelve de inrigting van eene Memorie, be-
treffende de Maaten, Gewigten, en Munten, die alhier op Bata-
via gebruikt worden, vergeleeken met de Nederlandsche, hebben
gelieven te demandeeren aan het Collegie van Scheepenen, heb-
ben dezelve tans de eer, voor zoo verre zy hierin hebben kun-
nen slagen, Uwe Hoog-Edelheden aan te bieden eene

MEMORIE van zoodaanige Mun-
ten, Maaten, en Gewigten, als hier
ter stede in gebruik en in cours zyn,
inhoudende derzelve waarde, qua-
liteit en quantiteit, vergeleeken met
de Nederlandsche; maakende den
aanvang met de

N A T T E M A A T E N.

Waaronder de *Gemeenste* bestaat in een *Kan*, inhoudende 8
Musjes, even als in Nederland, te weeten *Kannen*, waarmede
men in cas van koop of verkoop in of uitmeet; want *Compag-
nies Kannen*, in het Provisie-magazyn en op de schepen in ge-
bruik zynde, houden 10 *Musjes*: en van deeze *Kannen* gaan 'er
388 schuins gemeeten, en 38 *Duimen* binnen de kim, op een
Legger.

Een

Een *Gemeene Kan* nu, gelyk boven gezegd, 8, en een *Compagnies 10 Musjes* inhoudende, daalt zulks na evenredigheid en houdt diengevolge $\frac{1}{2}$ *Kan* of *Pintje* respectieve 4 en 5, en $\frac{1}{2}$ *Pintje*, of $\frac{1}{4}$ *Kan*, 2 en $2\frac{1}{2}$ *Musjes*:

Zynde daarenboven by de E. Compagnie in gebruik *Kitten*, die op de Maat van 10 *Kannen*, à 10 *Musjes*, worden geëikt, of gepeekeld.

D R O O G E M A A T E N,

Hier ter stede gebruikelijk, bestaan in eene groote Maat van 5 *Gantings*, afdaalende met 4, 3, 2, en 1 *Ganting*, die dan wederom gesmaldeeld wordt in $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$.

Wanneer men Ryft met de *Ganting* meet, reekent men gemeenlyk de zwaarte van dies inhoud op $13\frac{1}{2}$ ℥ , die het ook ten meerendeelen kan haalen: 't geen egter geen plaats kan hebben omtrent Zout of andere Waaren, die, zoo veel aan intrinsique zwaarte meerder als de Ryft, ook zoo veel te meêr weegen, schoon niet meerder aen hoeveel- of grootheid zynde.

Een *Last* Ryft dus, zoo als men in Compagnies Pakhuizen uitmeet, doet $3066\frac{1}{2}$ ℥ , dog onder den inwoonder gekogt of verkogt wordende, noemt men het een *Cojang*, en gaan als dan 3375 ℥ op een diergelyk *Last*.

Omtrent de Pady heeft men geen Maat, maar wordt dezelve by *Bossen* getelt en betaald na rato van 't gewigt, dat ieder inhoudt, gaande 200 *Bossen* op een *Tjajang*, en moeten de *Heemraade-Bossen* weegen 16 *Caijes* of 20 ℥ , dog de andere worden gemaakt na willekeure van den verkoper.

De *Elle-Maat*, hier in gebruik, is in allen deele evenredig met die der Nederlandsche: in 16 *Talies* bestaat ieder, die verdeeld worden in $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ en $\frac{1}{16}$, even als in Nederland.

Een *Roede* houdt 12 *Voeten*, *Rynlandsche Maat*; dog wordt dit niet altoos onder den inlander in agt genomen, die een *Roede*, een *Toembak* noemende, na zyne caprices uitbreidt of intrekt, en daarna den koop sluit, dog aan de E. Compagnie een *Toembak* moetende leveren, wordt dezelve altoos ter lengte van 15 en hoogte van 6 *Voeten* bepaald.

Een *Voet* houdt 12 *Duimen*.

En alsnu overgaande tot de

G E W I G T E N ,

Zoo heeft men alhier in de wandeling het *Catjes-Gewigt*, zynde een *Catje* $1\frac{1}{4}$ ss , hoewel by de E. Compagnie altoos en onder den Europeer voor het grootste gedeelte het *Pond-Gewigt* even als in Nederland tegen 16 *Oncen* of 32 *Loot* in gebruik is.

Dog Goud en Zilver is men gewoon alhier by de *Reaal* te weegen, en is een *Reaal* $\frac{2}{3}$ *Once* of $\frac{1}{3}$ gedeelte van een *Mark trois*, wordende verdeeld in 48 *Stuivers* ieder *Reaal*, en alsdan den prys gereguleerd na de fynte van het Zilver of Goud.

Nog heeft men alhier het zoogenaamde *Daats-Gewigt*, of eigenlijk de *Roomfche Balans*, een *Handboom*, hebbende twee ongelyke ftraalen vereenigd, en hangende aan een vaste punt, zynde gemeenlyk 1 tegen 12. Deeze *Balans* wordt niet alleen in *Catjes* verdeeld, maar ook in *Thaylen*, wordende ieder *Thayl* gerekend op $\frac{1}{16}$ gedeelte van een *Catje*.

Laatstelyk heeft men hier nog het *Broodbakkers-Gewigt*, gereguleerd op den Nederlandschen voet, weegende hetzelfde $\frac{11}{16}$ ss en met zyn *Waterloot* $\frac{25}{32}$ ss *Nederlands*.

De diverse foorten van Munten, hier ter plaatze rouleerende, kunnen gevoegelyk worden begrepen in

G O U D E M U N T E N .

Onder dewelke men vooreerst kan tellen de *Gecartelde Wigtige Nederlandsche Ducaaten*, dewelke hier ter plaatze op den vasten cours van 22 *Schellingen* of f 6. 12. zyn bepaald: dog het *Gewigt* 12 *Engels* en $\frac{80}{125}$ *Aas* zynde, reguleert men zig in cas van negotie na de waarde van het *Goud* en is de cours variabel.

Een *Ongecartelde Europifche Ducaat* daarentegen is alhier op den vasten prys van 18 *Schellingen* of 5 *Guldens* 8 *Stuivers*.

Japansche Goude Coubans zyn hier mede gangbaar, dog worden in zoodanigen meenigte als voor deezen niet meêr aangebragt. In vroeger tyden wierden ze gemeenlyk tegens 10 *Ryksdaalders* verdebiteerd, dog sedert eenige jaren heeft men een veel ligter foort aangebragt, die eerst tegens $6\frac{1}{2}$ *Ryksdaalders* van 48 *Zwaare Stuivers* wierden uitgegeeven, dog, in alloi verminderd, mogen ze tans niet meêr als 6 en ten hoogfte $6\frac{1}{2}$ *Rykdaalders* gelden.

Een *Bataviasche Goude Ducaat*, of zoogenaamde *Derham Djarwa*, $5\frac{1}{2}$ *Engels* weegende, is alhier gangbaar voor $5\frac{1}{2}$, ter zwaarte van $2\frac{3}{4}$ *Engels*, $2\frac{1}{2}$ *Ryksdaalder*.

ZILVERE MUNTEN.

Onder de *Zilverre Muntspecien*, alhier ter plaatze gangbaar, komt in de eerste plaats de *Zilverre Ryder* of *Ducaton*, doende in Nederland 3 *Guldens* 3 *Stuivers*, dog wordt alhier uitgegeeven voor $f\ 3 : 18 :$, te weeten *Oude* of *Ongecartelde*, dog de *Gecartelde*, hoewel niet zwaarder dan de eerste, zyn tegens $f\ 4.$ gangbaar, houdende de eene zoo wel als de andere $2\ 1\frac{1}{2}$ *Engels*, zynde het na evenredigheid dus met de *Halve Ducatons*, terwyl de *Spaansche Ducaton* een zelve cours met die der *Oude* of *Ongecartelde Nederlandsche* heeft.

Een *Zilverre Spaanse Reaal*, *Mexicaansche Pilaar*, ter zwaarte van $17\frac{1}{2}$ *Engels*, die eigenlyk niet meêr dan 8 *Schellingen* doet, en daarom den naam van *Reaal van agten* draagt, hier ter stede enkeld uitgegeeven wordende, is de ordinaire loop 60 *Stuivers* in meenigte; egter doen ze meerder. Nooit wordt de 100 ps. op minder dan 130 *Ryksdaalders* gerekend, dog dit heeft geen vaste stand; want doordien deeze Specie veel na andere plaatzen, ook in groote meenigte na China, wordt vervoerd, zoo klimt en daalt de prys na maate der schaarsheid aan die Munt hier ter stede, ryzende zomtyds op 136 *Ryksdaalders* de 100 ps. dog dit gebeurt zelden, blyvende het meeste tusschen de 133 en 135. De *Kartige Spaansche Reaalen* egter hebben alhier haren vasten cours tegens 60. *Stuivers*. Op deezen volgt het *Zilver Nederlandsch Payment*, want de andere *Nederlandsche Zilverre Specien*, als *Halve* en *Heele Guldens*, *Agten-twintigen*, *Daalders*, en *Driegulden-stukken*, schoon ze uitgegeeven wordende de *Nederlandsche* prys wel blyven behouden, kunnen nogtans in geen aanmerking met relatie tot den cours der *Gemunte Specien*, om derzelve gering getal, komen: dog de *Hoedjes Schelling*, in Nederland $5\frac{1}{2}$ à 6. *Stuivers* doende, is alhier gangbaar voor $7\frac{1}{2}$ *Stuivers*, zoo wel als de *Scheepjes Schelling*, die in Nederland gemeenlyk voor 6. *Stuivers* wordt uitgegeeven; waarentegen alle andere *Schellingen*, als ook de *Gestempelde Zesthalven*, mede in Nederland 6. *Stuivers* doende, hier niet hooger worden aan den man gebragt, hebbende de *Zesthalven*, in Nederland $5\frac{1}{2}$ *Stuiver* geldende, een zelve cours met de laatstgemelde. Een *Dubbelde Stuiver*, in Nederland gerekend op 32. *Penningen*, doet alhier 40 of $2\frac{1}{2}$, en een *Enkelde* $1\frac{1}{2}$ *Stuiver* of 20. *Penningen*.

Uit-

Uitbeemsche Zilver Specien zyn sedert weinige Jaaren hier mede in trein gebragt en rouleeren onder den inwoonder; als, de *Keizer- en Mariendaalder* tegens 60. en de *Fransche Kroonen* tegens 30 *Stuivers*, terwyl men van de *Zilver Oostersche Munten* de volgende alhier verdebiteerd, dewelke egter op een vasten cours zyn gezet, namelyk: een *Bataviasche Zilver Ropy*, weegende $7\frac{1}{2}$ *Engels*, deedt bevorens 30, dog is nu met de andere gereduceerd op 27. *Stuivers*; de *Persiaansche Dubbelde Ropyen*, zoo wel als de *Souratsche en Bengaalsche*, worden uitgegeeven voor 54 *Stuivers* vaste cours, de *Enkelde Ropye* voor 27. en de *Halve* voor $13\frac{1}{2}$ *Stuivers*.

De *Kopere Munt* aanbelangende, dezelve bestaat enkel in *Heele* en *Halve Duiten*, en weegt de *Heele Duit* 2. *Engels* ruim, wordende tegens 4. *Penningen* uitgegeeven; zynde de *Halve* gangbaar voor 2 *Penningen*, en reekent men dus de *Heele* 4 en de *Halve Duiten* 8 op een *Stuiver*.

En worden zomtyds nog wel *Vreemde Goude Munten* alhier gezien, als de *Johannessen*, *Goude Louisen* &c. dog deeze hebben geen vasten cours, maar worden zoo wel by de E. Compagnie als particulieren na benodigdheid en de prys van de Specien in cas van negotie geaccepteerd, daar na ryzende en daalende.

Dit het alles zynde, 't geen Scheepenen Uwe Hoog-Edelheden, aangaande Hoog-derzelve requisit, kunnen suppeditieren, verhoopen zy hiermede te zullen hebben voldaan, terwyl ze hun met de meeste agting noemen, (Onderstondt) *Hoog-Edele Groot-Agtbaare Wydgebiedende Heeren, Uwer Hoog-Edelheden Onderdanigste Dienaaren, de President en Scheepenen der stad Batavia.* (Laager) *Ter Ordonnantie van dezelve* (Was getekend) M. HUYSVORN *Secretaris*, (in margine) *Ingediend den 20. October Anno 1764.*

